

" Devadesát dva trendů pro rok 2005 "

Edward Cornish, prezident World Future Society, The Futurist, 1, 1966 (příloha The Cyber Future)

Technika

- 1 - Globální síť vzájemně propojených počítačů a telekomunikačních spojů je již nyní největším strojem, který byl kdy postaven.
- 2 - Počítače převezmou čím dál větší podíl naší duševní práce, podobně jako v minulosti stroje převzaly nejtěžší fyzickou práci.
- 3 - Informační technologie prorůstají průmyslovými zeměmi a rychle se rozšíří všude i mimo ně.
- 4 - Informační technika bude rostoucí měrou přenosná a miniaturní.
- 5 - Informační technika bude implantována i do našich těl.
- 6 - Cena informační techniky bude dramaticky klesat. Firmy budou možná nakonec rozdávat počítače lidem zdarma, aby jim zpřístupnily své další produkty.
- 7 - Mnoho, ne-li většina z nových vzrušujících a předvídaných produktů informační techniky nás zklame.
- 8 - Fyzická podoba informační techniky se bude měnit tak, aby odpovídala speciálním potřebám lidí, módě a preferencím jednotlivců.
- 9 - Starší technika vydrží - a bude dokonce prosperovat - bez ohledu na příchod stále novější.

Změny v kultuře

- 10 - Společenské a kulturní důsledky informační techniky budou maximálně důležité, ovšem těžko předpověditelné a často budou překvapující.
- 11 - Lidské aktivity - jak na osobní úrovni, tak i úrovni institucí - nabudou globální charakter.
- 12 - Jak bude informační technika spojovat svět lidí dohromady, vznikne globální kultura.
- 13 - Jak poroste globální kultura, dojde k poklesu lokálních kultur. Zmizí stovky jazyků.
- 14 - Vzniknou nové druhy kultur a nové jazyky.
- 15 - Rychlost globálních změn - v oblasti techniky, společenské a kulturní - se bude zvyšovat, což povede k nespočetným překvapením a nebezpečím.
- 16 - Informační technika zredukuje čas, který lidé věnují místním a národním záležitostem proto, protože vzrostou jejich kontakty se vzdálenými kolegy a přáteli.
- 17 - Venkovské a odlehlé oblasti se mohou rozvinout, protože informační technika umožní lidem pracovat doma a nebudou muset jezdit do práce do vzdálených míst.
- 18 - Místní komunity se budou moci těšit větší organizovanosti co do životního stylu a etnicity - jako nepřímého důsledku toho, že lidé budou muset strávit méně času ve vzdálených zaměstnáních.
- 19 - Informační media budou mít tendenci působit desocializačně a lidé budou mít větší sklon k antisociálnímu a kriminálnímu chování.

Vzdělávání

- 20 - Informační technika umožní, aby se děti začaly formálně vzdělávat ještě v době, kdy jsou v kolébce.
- 21 - Prožitky spojené se vzděláváním budou dramaticky větší díky multimediím, počítačovým simulacím, virtuální realitě a dalším novým nástrojům učení.
- 22 - Prudký rozmach zaznamenají balíky vzdělávacích programů.
- 23 - Obrovský nárůst poznatků, dostupných v knihovnách a databázích nastolí kriticky významnou otázku co se mají mladí studenti skutečně učit?
- 24 - Učitelé budou mít lepší možnost pracovat se třídami, ve kterých mají studenti různé schopnosti a různorodé zájmy.
- 25 - Využití informační techniky ve vzdělávání bude velkou pomocí handicapovaným lidem.
- 26 - Informační technika umožní dětem pomoc s úlohami, i když rodiče nejsou doma.
- 27 - Obrovské informační zdroje budou velkou pomocí pro samostatnou práci studentů.
- 28 - Vzniknou globální univerzity, spojující studenty, učitele a výzkumníky mnoha národů - využívající počítačové sítě, satelitní televize a další vymoženosti.
- 29 - Sama informační technika však ještě nezajistí dobré vzdělání. Učitelé budou stále zapotřebí.
- 30 - Učitelé se budou bránit informační technice ve vzdělávání, protože ohrožuje jejich místa a privilegia.
- 31 - Informační technika umožní studentům zapisovat si předměty podle jejich vlastního tempa a získávat známky (kredity) až budou hotovi.
- 32 - Vzdělávání se může stát povinným nejen pro mládež, ale i pro dospělé.

Práce

- 33 - Nové informační techniky nejen že připraví mnoho lidí o práci, ale mohou je ponechat zcela bezmocné v kybernetické společnosti.
- 34 - V blízké budoucnosti hrozí, že se trvalá masová nezaměstnanost stane vážnou hrozbou. Nebude tomu však proto, že by nebylo dosti práce, kterou je třeba udělat.
- 35 - V dlouhodobějším výhledu by měla být většina služeb zajišťována pomocí robotů, řízených počítači.
- 36 - Detailní dělba práce bude ještě větší než doposud.
- 37 - Dovednosti a vědomosti budou zastarávat mnohem rychleji, než tomu bylo doposud.
- 38 - Informační technika převezme daleko větší počet oblastí práce, pro které se zdály být lidé nezastupitelní.
- 39 - Kybernetická společnost bude klást ještě větší důraz na podnikavost.

Obchod a ekonomie

- 40 - Rapidně vzroste produktivita v globálním měřítku.
- 41 - V celém světě vzroste životní úroveň. Střední vrstvy (průměrní lidé) budou stále bohatší.
- 42 - Bohatí zbohatnou ještě více než kdy dříve. Ti nejchudší ze všech však mohou zůstat stejně chudí, jak byli kdokoliv předtím.
- 43 - Přesto všechno i chudým se povede lépe než doposud.
- 44 - Národy se budou ekonomicky více specializovat v souvislosti s tím, že úspěšní producenti v jednotlivých odvětvích budou vytlačovat mezinárodní konkurenci.
- 45 - Kupující i prodávající se k sobě prostřednictvím budoucí kybernetické pošty snadněji dostanou. V důsledku by měly klesnout náklady na marketing a vzrůst spokojenost zákazníků.

47 - Organizace budou potlačovat neformální používání elektronické pošty, faxů, videokonferencí a dalších technických prostředků svými pracovníky.

48 - Kybernetická techniky by mohla zredukovat hierarchie v organizacích.

49 - Organizace budou potřebovat čas k adaptaci a nalezení nejúčinnějšího způsobu využití informační techniky.

Peníze

50 - Lidé budou provádět většinu finančních transakcí ze svých domovů pomocí počítačů. Budou tak platit účty, nakupovat i sledovat stav svých účtů.

51 - K drobným nákupům se budou používat inteligentní úvěrové karty (smart cards).

52 - Hotové peníze se stanou nepopulární - s výjimkou zlodějů, těch kdo se chtějí vyhnout placení daní a paranoiků.

53 - Počítačové programy se v budoucnosti stanou mocnými kouzelníky v oboru financí - budou přinášet miliony dolarů jak jejich tvůrcům, tak i uživatelům.

54 - Rostoucí složitost globálního finančního systému jej učiní choulostivějším k poruchám.

55 - Elektronické bankovníctví se stane mnohem více globální - což lidem usnadní mít uloženy peníze v různých zemích a druzích valut.

56 - Zločinci budou používat kybernetického prostoru k páchání trestné činnosti i úniku před trestem.

Vláda

57 - Pro rozvoj informační techniky nebudou mít finanční zdroje vlád zásadní význam. Rychle se rozšíří, protože lidé ji budou chtít a zaplatí si ji.

58 - Kybernetický prostor bude vládami kontrolován jen částečně.

59 - Počítačové sítě běžně zpřístupní informace o zákonech, nařízeních, vládních politice v jednotlivých oblastech, kandidátech politických stran i funkcích ve stranách.

60 - Elektronické systémy umožní mnohem většímu počtu občanů přístup k funkcím, vykonávaným vládou.

61 - Informační technika znemožní politikům udržovat uzavřenou společnost.

62 - Jak vládní úředníci, tak i disidenti budou využívat kybernetického prostoru k šíření pravdivých i nepravdivých informací.

63 - Důležité, složité i citlivé problémy budou předkládány k rozhodnutím počítačům. Lidé však budou odporovat rozhodnutí, činěným počítačem.

64 - Video a počítače budou hrát v soudních jednáních postupně stále větší úlohu.

65 - Právníci stráví celé roky ve snaze vyrovnat se s právními problémy, které s sebou informační technika přinese.

66 - Kybernetická technika bude hrát stále větší roli v boji se zločinem a násilím.

67 - Stále více míst - jak soukromých, tak i veřejných - bude pod kontrolou videokamer.

Média a svět zábavy

68 - Globální media vytvoří svět nových hvězd i obdivně vzhlízejících "balíků".

69 - Mnoho lidí v budoucnu se může rozhodnout žít raději v umělém světě fikcí vytvořených zábavním průmyslem, než žít ve skutečném světě.

70 - Hráčská závislost na automatech se stane významným společenským problémem.

71 - Internet zpřístupní lidem úžasné množství informací o nesčetných zájmových okruzích a umožní tak, aby byli lépe informovaní než v minulosti.

72 - Mnoho informací v Internetu bude dostupných zdarma nebo téměř zdarma, rostoucí množství informací však bude dostupných za poplatek.

73 - Pozornost lidí se může stát nejdražším zdrojem na světě.

74 - Práva na intelektové vlastnictví se stanou velkým a žhavým problémem a mohou vést i k válce.

75 - Filmoví diváci budou mít více možností pozměňovat filmy podle svých požadavků.

Soukromý život

76 - Virtuální sex (cybersex) by mohl být široce dostupný snad již počátkem příštího století.

77 - Nová informační media mohou způsobit, že lidé budou rostoucí měrou egocentričtí a sobečtí.

78 - Kybernetický prostor může obsahovat velké "zahrady mrtvých" (památníčky zemřelých).

79 - Anonymnost, snadná v kybernetickém prostoru, bude mít překvapující důsledky - jak dobré, tak i špatné.

80 - Bude obtížnější zachovat si soukromí.

81 - Lidé možná ztratí hodně ze své schopnosti racionálně myslet a činit moudrá rozhodnutí.

82 - Otevrou se zavádění hodně možnosti sebepoznání.

83 - Je možné, že interpersonální vztahy budou rostoucí měrou nestálé.

84 - Informační technika umožní, aby byl každý člověk neustále dosažitelný kdekoliv na světě. Lidé se tomu však budou bránit.

85 - Informační technika podporuje fyzicky neaktivní životní styl, ohrožující lidské zdraví.

Všeobecné změny

86 - Lidé budou rostoucí mírou využívat počítače k rozhodování.

87 - Globální produktivita, podnětená kybernetickou revolucí, by mohla vést k drastickému čerpání přírodních zdrojů.

88 - Informační technika způsobí, že naše domovy budou pohodlnější, ekonomičtější a bezpečnější.

89 - Může se stát, že se budeme doma cítit tak dobře, že nebudeme byt opouštět na delší dobu.

90 - V budoucnosti se možná auta budou řídit sama.

91 - Lidé budou mít kanceláře jak v autech, tak i doma.

92 - Informační technika sníží siluety měst - třeba mrakodrapy budou asi poloviční výšky.

Závěry

Dva obecné závěry. Zaprvé, získáváme sílu a moc dosáhnout čeho si zamaneme, která nemá obdoby. Jednat v oblasti materiální výroby, ale také v oblasti medicíny i v rozšíření lidských aktivit do vesmíru. Zadruhé, neumíme svou rostoucí moc moudře využívat. Rostoucí měrou se neumíme navzájem dohodnout co dělat a upustit od okamžitých zisků ve jménu dlouhodobějšího prospěchu. Novou techniku lze použít způsoby, kterými si můžeme velmi ublížit. Plyne to z části z rostoucího zrychlování rozvoje techniky. Naše hodnoty se vyvíjely po tisíce let, kdy jsme žili jako lovci a sběrači plodů a dále jako farmáři a chovatelé domestikované zvěře. Tradiční posvátné knihy nám už nebyly moc platné v éře průmyslového rozvoje a budou ještě méně v kybernetické éře.

Lidé vstupují do 21. století s hodnotami kultur, jež byly historicky ponejvíce oddělené. Globalizace vede různá přesvědčení a hodnotové orientace lidí do stále ostřejších konfliktů. Možnosti, jež nabízí informační technologie však budou sloužit i jako prostředek řešení části těchto potíží - vznikající velký kybernetický stroj by nám měl posloužit jako globální síť pro sdílení společných vizí o současných problémech a jejich řešení, ale i pro předvídaní budoucích a jejich prevenci.

výtah a překlad:

dr.L.Kostroň

Psychologický ústav FF MU

20.3.1996